

82. rocznica bitwy pod Olesznem: opowieść o męstwie i poświęceniu żołnierzy „Żbika” i „Marcina”

W niedzielę 26.07.2026r. odbyła się w miejscowości Oleszno uroczystość poświęcona 82. rocznicy bitwy pod Olesznem. Organizatorzy uroczystości: Gmina Krasocin, Starostwo Powiatowe we Włoszczowie, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Olesznie, Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych im. Brygady Świętokrzyskiej w Olesznie zaprosili wszystkich kochających Oleszno, aby wspólnie świętować dzień ocalenia mieszkańców przed niemiecką zagładą.

Przez wstawiennictwo Maryi

*„Nikt im iść nie kazał... poszli, bo wiedzieli,
za co idą walczyć, komu spłacać dług.
Nikt im iść nie kazał, poszli, bo tak chcieli,
bo takie dziedzictwo wziął po dziadach wnuk.”*

A. Roliński, A gdy na wojenkę szli Ojczyźnie służyć... .”

W mrocznych czasach niemieckiej okupacji przybywali do oleszyńskiego sanktuarium partyzanci NSZ „Żbika” i AK „Marcina”. Stając w zwartym żołnierskim szeregu pod sztandarem „Bóg, Honor i Ojczyzna”, zawsze mogli tu liczyć na opiekę Matki Bożej oraz ówczesnego proboszcza ks. Stanisława Orłowskiego. Pod tym samym sztandarem na mszy św. o godz. 8.00, przed ołtarzem Matki Bożej Oleszyńskiej zgromadziły się wszystkie pokolenia współczesnych mieszkańców oleszyńskiej parafii oraz przybyli goście. Połączyła ich opowieść o męstwie i poświęceniu żołnierzy spod Oleszna, ale przede wszystkim wspólna modlitwa. Pamiętając o bohaterach, uroczystą mszę św. w intencji poległych i zmarłych żołnierzy oddziału NSZ mjr Władysława Kołacińskiego „Żbika” oraz oddziału AK mjr Mieczysława Tarchalskiego „Marcina” sprawował ks. wikariusz Mariusz Rozin. Oprawę muzyczną przygotował zespół „Melodia” pod opieką organisty p. Ryszarda Gaja oraz Orkiestra Dęta OSP w Olesznie pod kierunkiem kapelmistrza Roberta Adamczyka. Wszyscy zebrani śpiewem i muzyką złożyli dziękczynną modlitwę w intencji Oleszna i Ojczyzny.

Patriotyczna defilada przez centrum Oleszna

*„Poszli śpiewający, krwawym trudom radzi,
ledwie przed świtaniem zagrał złoty róg.
Matki im mówiły: – Niech was Bóg prowadzi!
Żony im mówiły: – Niech was strzeże Bóg!”*

A. Roliński, A gdy na wojenkę szli Ojczyźnie służyć... .”

Spod kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Olesznie, przez rondo im. mjr. NSZ Władysława Kołacińskiego ps. „Żbik”, dostojny pochód biało-czerwonych sztandarów oraz czcigodnych gości wyruszył pod pomnik przy ulicy Przedborskiej. Przy melodii marsza w wykonaniu Orkiestry Dętej OSP w Olesznie, podniosłą defiladę stworzyło piętnaście pocztów sztandarowych. Wśród nich znalazły się sztandary: Wojska Polskiego z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, organizacji kombatanckich Związku Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych i Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, pięciu szkół podstawowych: w Mieczynie, Cieślach, Czostkowie, Krasocinie i Olesznie, a także Ochotniczych Straży Pożarnych Chotowa, Świdna i Oleszna. W pochodzie uczestniczyli także żołnierze pododdziału honorowego z kieleckiego centrum, którymi dowodził por. Amadeusz Bobowiec. Splendoru uroczystości dodał konny oddział Grupy Rekonstrukcji Historycznej „AK Marcina” Fundacji Roberta Jedliczki we Włoszczowie. Ponadto w uroczystym przemarszu uczestniczyli: p. Paulina Piątek, wnuczka śp. kapitana Stanisława Ambrozika- żołnierza NSZ oddziału „Żbika” i uczestnika bitwy; p. Anna Zielińska, wdowa po śp. pułkowniku Zbigniewie Zielińskim- żołnierzu AK z oddziału „Marcina” i byłym ministrze, kierowniku Urzędu ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych; mjr Bogdan Eubich, żołnierz Brygady Świętokrzyskiej NSZ; mjr Tadeusz Banaszek, reprezentujący gen. bryg. Jana Wojnę, dowódcę 8. Dywizji Piechoty Armii Krajowej w Kielcach; mjr Dawid Cedro, reprezentujący płk. Krzysztofa Orła, komendanta Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach; por. Karol Todys, reprezentujący płk. Sławomira Machniewicza, dowódcę 10. Świętokrzyskiej Brygady Obrony Terytorialnej im. mjr. Eugeniusza Gedymina Kaszyńskiego w Kielcach; kpt. Karolina Kołkowska z CPDMZ w Kielcach; p. Piotr Spurek, wiceprzewodniczący Rady Powiatu Włoszczowskiego; p. Łukasz Karpiński, wicestarosta włoszczowski; p. Jacek Sienkiewicz, zastępca wójta gminy Krasocin; p. Grzegorz Sitkowski, przewodniczący Rady Gminy Krasocin; mł. bryg. Paweł Mazur, zastępca komendanta powiatowego PSP we Włoszczowie; podinsp. Mariusz Pytel, naczelnik Wydziału Kryminalnego Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie; leśnicy Nadleśnictwa Włoszczowa: p. Michał Zieliński, p. Paweł Nowicki, p. Robert Stolarczyk oraz podleśniczy, p. Paweł Jach; p. Zdzisława Mąkosa, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Czostkowie; p. Agata Kapelusz- Derejska, dyrektor Zespołu Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Bukowie; p. Monika Jamróz-Ziętał, wicedyrektor ZPO im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Krasocinie; p. Justyna Michałek, dyrektor SP im. Armii Krajowej w Olesznie; delegacja SP im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki

w Cieślach: p. Danuta Trybek, Marzena Gierczak i Edyta Kosecka; delegacja SP im. Prymasa Tysiąclecia w Mieczynie: p. Agata Frączek i Wanda Wasilewska; członkowie zespołu „Melodia” i Koła Gospodyń Wiejskich „Olesznianki”; delegacje stowarzyszeń: „Narodowa Włoszczowa” i „Pękwiec”; mieszkańcy Oleszna oraz goście z różnych części Polski. Defiladę poprowadził kapitan Marcin Miszczuk z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach.

Pomnik strażnikiem pamięci

*„Matki się u strzemion synom nie wieszały,
żony się pod nogi nie kładły na próg,
dzieci nie płakały, dzieci nie wołały
ojców, których w polu śmiercią witał wróg.”*

A. Roliński, A gdy na wojenkę szli Ojczyźnie służyć... .”

Mimo upływającego czasu, w pamięci mieszkańców Oleszna, wciąż żywa jest historia związana ze zwycięstwem odniesionym nad niemieckim oddziałem SS. Napis na pomniku wzniesionym w 1990r. w miejscu bitwy brzmi: „26.07.1944r. Dzień ocalenia Oleszna przed zagładą hitlerowską”. Świadczy to dobitnie, iż od zwycięstwa lub klęski w tej bitwie, zależały losy mieszkańców Oleszna, a tym samym i dalszy rozwój osady. Uroczystość w miejscu bitwy rozpoczęło odegranie „Mazurka Dąbrowskiego”. Następnie wszystkich gości powitał historyk miejscowej szkoły, p. Ryszard Kowalczyk. W swoim wystąpieniu przywołał rys historyczny wydarzenia z 26 lipca 1944r., wspominając dokonania żołnierzy „Żbika” i „Marcina” Zwrócił również uwagę na „siewców słowa”- rodzinę, kościół parafialny, miejscową szkołę, Ochotniczą Straż Pożarną, które przed wybuchem II wojny światowej, właściwie ukształtowały charaktery żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych i Armii Krajowej. Następnie głos zabrał p. Jacek Sienkiewicz, zastępca wójta gminy Krasocin, który przywołał postać śp. Krzysztofa Chudzińskiego- członka NSZ, zwracając uwagę na jego starania dla odnowienia pomnika oraz dla upamiętniania mjr. NSZ Władysława Kołacińskiego „Żbika” poprzez nazwanie jego imieniem ronda na oleszyńskim rynku. Zachęcił również do wzajemnej jedności w narodzie: „Polak nigdy nie powinien występować przeciw Polakowi. Tylko zjednoczeni jesteśmy w stanie dokonywać rzeczy wielkich, co najlepiej pokazała II wojna światowa, czy wreszcie bitwa pod Olesznem, gdzie wspólna walka NSZ i AK przeciwko Niemcom dała wielkie zwycięstwo.” Zwrócił się także z apelem do licznie zgromadzonej młodzieży: „Miejcie odwagę brać przykład z naszych wspólnych przodków. Dla nich rodzina i Ojczyzna stanowiły świętość za którą byli w stanie poświęcić nawet własne

życie. Dbajcie o pamięć historyczną bo jest dla nas wszystkich korzeniem, z którego wyrastamy jako naród.” Pani Anna Zielińska, wdowa po śp. pułkowniku Zbigniewie Zielińskim, również, zwracając się do młodzieży, powiedziała: „Podczas wojny młodzi chłopcy i dziewczęta odkładali na bok swoje sympatie i miłości, aby walczyć w obronie ojczyzny. Dla nich najważniejsze było móc żyć w wolnym i niepodległym kraju.” Podziękowała również za organizację tej podniosłej uroczystości oraz przekazała w darze szablę oficerską śp. Zbigniewa Zielińskiego dla prezesa ŚZZAK we Włoszczowie, p. Rafała Żelichowskiego. Ostatnim mówcą był 97- letni żołnierz Brygady Świętokrzyskiej NSZ, major Bogdan Eubich. Wspomnił o tragedii Michniowa z 12- 13 lipca 1943r., kiedy to żołnierze niemieccy wymordowali wszystkich mieszkańców osady w liczbie 204 osób. „Tragedia tego wydarzenia polegała na tym, że Michniowa nikt nie bronił. Natomiast Oleszno miało to szczęście, że znaleźli się odważni, młodzi chłopcy z Narodowych Sił Zbrojnych i Armii Krajowej, którzy w tym właśnie miejscu zatrzymali śmierć, która na niemieckich bagnietach chciała wejść do waszego Oleszna”- zakończył mjr Bogdan Eubich.

Bohaterska ósemka z wieńcami sprawiedliwości

*„Tylko w ciemne nocki, kiedy po ugorze
szedł spod czarnych borów głuchy armat huk,
ktoś się cicho modlił w murowanym dworze,
ktoś w bielonej izbie głową bił o próg.”*

A. Roliński, A gdy na wojenkę szli Ojczyźnie służyć... .”

Po wystąpieniach gości miał miejsce podniosły apel pamięci, który poprowadziła kapitan Karolina Kołkowska z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach. Na wezwania kapitan donośnie odpowiadali żołnierze pododdziału honorowego, stojący w równych żołnierskich szeregach obok pomnika. W podniosłych i uroczystych słowach wezwano po imieniu ośmiu żołnierzy, którzy swoim życiem okupili zwycięstwo pod Olesznem. Następnie pododdział żołnierzy uczcił ich pamięć salwą honorową, a trębacz Orkiestry Dętej OSP w Olesznie, oddał im należny hołd melodią „Śpij kolego w ciemnym grobie, niech się Polska przyśni Tobie”. Wyrazem hołdu dla bohaterstwa i męstwa żołnierzy „Żbika” i „Marcina”, stały się zapalone znicze i liczne wiązanek kwiatów, które niczym wieńce sprawiedliwości zasłaly pomnik bitwy pod Olesznem. My, mieszkańcy Oleszna w Roku Pańskim 2026 wierzymy głęboko, że zwycięstwo odniesione u wrót naszej osady, pozwoliło nadal pisać jej wspaniałą i dumną historię. Historię, którą współcześnie zapisujemy my sami, każdego dnia, miesiąca, roku, wieku, i tak już od 630 lat. My grzeszni, Ciebie Boże,

prosimy, aby w każdym pokoleniu mieszkańców naszej osady, znaleźli się jej obrońcy. Patriotyczne świętowanie zakończył żołnierski obiad w Szkole Podstawowej im. Armii Krajowej w Olesznie.

Autor: Ryszard Kowalczyk, historyk SP im. AK w Olesznie